

TRZODA CHLEWNA. Woda – ważny element w żywieniu świń

Poidło dla zdrowia

Hodowcy świń poświęcają wiele uwagi właściwemu zbilansowaniu dawki pokarmowej pod względem jej jakości. Zwracają uwagę na białko, tłuszcz, włókno, energię, witaminy i mikroelementy. Często zapominają jednak o wodzie w paszy, która też jest składnikiem pokarmowym i ma zasadnicze znaczenie dla kondycji organizmu.

Woda jest głównym składnikiem organizmu trzody chlewnej. Jej zawartość zależy od wieku, płci, zawartości tkanki tłuszczowej, rodzaju skarmianej paszy i temperatury otoczenia. Zawartość wody zmienia się od 75% po urodzeniu, do 50% u dorosłego zwierzęcia. Woda pełni szereg funkcji w organizmie:

- uczestniczy w procesach trawienia i wchłaniania,
- bierze udział w regulacji ciepłoty ciała,
- utrzymuje równowagę elektrolitów,
- pomaga w usuwaniu szkodliwych substancji z organizmu.

Mała tolerancja na niedobór

Trzodę chlewną cechuje mała tolerancja na brak wody do picia, dlatego u tego gatunku często występują zaburzenia w gospodarce wodnej. Ubytek 20% wody prowadzi do śmierci zwierzęcia. Takie odwodnienie występuje często u młodego zwierzęcia, po odłączeniu od matki. Ilość wytwarzanej śliny u świń jest zbyt mała, aby mogła zwilżyć kęsy suchego pokarmu i dlatego zwierzęta muszą pobierać wodę w trakcie jedzenia.

Zapotrzebowanie trzody na wodę zależy od płci, wieku, masy ciała, rodzaju skarmianej paszy, pory roku, stanu fizjologicznego, temperatury i wilgotności powietrza, typu produktywności oraz sposobu pojenia.

Nawet prosięta

W tabeli 1 przedstawiono średnie zapotrzebowanie trzody chlew-

nej na wodę. Przetworzoną wodę o temperaturze o 30 °C należy podawać nawet prosiętom ssącym, ponieważ mleko matki nie wystarcza do zaspokojenia ich pragnienia i prosięta zaczynają ssać wilgotną ściółkę albo pić gnojówkę. Efektem jest biegunka i inne choroby, a nawet straty prosiąt. W miarę wzrostu prosiąt, należy temperaturę wody obniżać do poziomu 10-15 °C.

Racjonalne zaopatrzenie w wodę macior prośnych i karmiących osiąga się przez instalowanie w kojach poidel automatycznych. Pobieranie wody przez zwierzę odbywa się o każdej porze dnia i nocy, w dowolnej ilości. Zimą do zwierzęcia trafia ogrzana woda. Przyjmuje się, że temperatura wody do pojenia macior nie może być niższa niż 10-12 °C. Niższa temperatura powoduje oziębienie organizmu i straty energii, a u zwierząt ciężarnych może wywołać nawet poronienie.

Poidła a mleczność

Udowodniono, że przejście z tradycyjnego pojenia na pojenie przy użyciu poidel zwiększa mleczność macior nawet o 10-15%, co nie jest bez znaczenia dla odchowywanych prosiąt.

W kojach zbiorowych, liczba poidel powinna być dobrana w taki sposób, aby nie powodowała walki o dostęp do wody. Przyjmuje się, że na każde 10 świń (warchlaków lub tuczników) należy zainstalować 1 poidło. Konstrukcja powinna być prosta, niezawodna, funkcjonalna i umożliwiać jego łatwe czyszczenie (poidło nie może być źródłem zakażeń).

Poidła przeznaczone dla trzody chlewnej można podzielić na miseczkowe i smoczkowe.

W pobliżu stref gnojowych

Poidła należy montować w pobliżu stref gnojowych, by nie zalewać części legowiskowej kojca. W przypadku karmienia suchą paszą, poidło powinno znajdować się stosunkowo blisko karmidła. Ogranicza to przemieszczanie się świń i zmniejsza straty paszy. Należy pamiętać, że przy karmieniu na mokro, pasza

for. Agnieszka Stegcl

Temperatura wody podawanej świom nie może być niższa niż 10-12 °C

nie może być jedynym źródłem wody i trzeba montować poidła. Odległość od karmidła nie jest już tak istotna. Instalacja doprowadzająca wodę powinna być wykonana w taki sposób, aby przy jej minimalnej długości dostarczała wodę do jak największej liczby poideł.

Jak dla ludzi

Szczególną uwagę należy zwrócić na jakość wody. Powinna ona spełniać normy przyjęte dla wody pitnej, przeznaczonej dla ludzi. Zwierzęta nie mogą pić wody, która długo zalegała w instalacji wodociągowej. W przypadku wody pochodzącej ze studni, zawierającej duże ilości soli wapnia i magnezu, powodujących osadzenie się kamienia, należy okresowo przepłukiwać instalację kwasami organicznymi.

Wbrew obiegowej opinii, świnia jest wrażliwa na jakość wody. Mając do wyboru czystą wodę z poidła otwartego lub smoczkowego, wybierze miskę. Natomiast, gdy w poidle miseczkowym woda będzie zabrudzona - wybierze poidło smoczkowe.

Więcej białka, więcej wody

Czynnikami, które wpływają na pobieranie wody są składniki mineralne oraz jakość białka. Sód i potas zwiększają pobieranie wody. Sól kuchenna w bardzo małych ilościach (do 2%) nie jest toksyczna, gdy zwierzęta mają swobodny dostęp do wody. Jednak przy braku wody, nawet tak niewielka ilość soli może spowodować upadki zwierząt. Występuje wtedy bardzo silne odwodnienie organizmu, podobne jak przy ostrej bieguncie. Zwiększenie ilości białka w dawce pokarmowej, podnosi także zużycie wody. Zapotrzebowanie na wodę jest tym większe, im gorzej zbilansowany jest skład aminokwasowy białka.

Z kolei inny komponent paszy – tłuszcz, zmniejsza pobieranie wody. Pobieranie wody zależy także od formy, w jakiej podawana jest pasza. I tak, pasza granulowana zwiększa

Tabela 1. Średnie zapotrzebowanie na wodę - standardy dla gospodarstw rolnych

Kategoria świń	Litr/szt./doba
Prosięta ssące	1-2
Warchlaki	1-5
Świnie rosnące do 45 kg	4-8
Tuczniaki do 100kg	6-10
Lochy luźne	8-12
Lochy prośne	12-20
Lochy karmiące	25-35
Knury	8-10

Tabela 2. Odległości montowania poideł - standardy dla gospodarstw rolnych

Kategoria świń	Odległość A	Odległość B
Prosięta ssące	5-10	20-25
Warchlaki	10-15	25-35
Tuczniaki do 60 kg	15-20	35-55
Tuczniaki do 110 kg	20-25	55-70
Powyżej 110 kg	25-30	80

Odległość A - odległość między posadzką, krawędzią dolną poidła miseczkowego (cm)
Odległość B - odległość między posadzką, a poidłem smoczkowym (cm)

Tabela 3. Wpływ nawilżenia paszy na jej strawność i dzienne przyrosty tuczników (za Fandrejewskim)

Wyszczególnienie	Stosunek wody do paszy			
	2:1	3:1	3,5:1	4:1
Strawność suchej masy (%)	79	80	81	83
Dzienne przyrosty (g)	730	750	770	780

sza pobieranie wody nawet o 30% w stosunku do paszy sypkiej.

Czas pojenia

Między ilością pobranej wody i paszy istnieje dodatnia współzależność. W przypadku, kiedy świnie są żywione intensywnie, a zwłaszcza do woli, ogranicza się picie, szczególnie po przekroczeniu masy ciała 60 kg. Przy żywieniu dawkowanym, świnie pobierają najwięcej wody na samym początku i w końcu odpasu, potem po 2 godzinach – po rannym odpasie lub po 1 godzinie – po południowym odpasie. Trzeba o tym pamiętać, gdy w chlewni nie zostały zainstalowane poidła. Pobieranie wody przez świnie jest większe w dzień niż w nocy, przy porównywalnej temperaturze

otoczenia. Zwierzęta piją znacznie więcej wody latem niż zimą. Przy żywieniu na sucho, świnie pobierają około 4 do 5 razy więcej wody niż suchej masy paszy. Stosując żywienie na mokro zaleca się, by tucznikom ograniczyć wodę, licząc 2,5-3 litrów na kilogram suchej masy paszy. Nie ma potrzeby dodatkowego pojenia zwierząt. Pobieranie wody, w takim systemie żywienia jest niższe o 30-40% od pobierania w przypadku żywienia na sucho.

Zbyt małe nawilżenie paszy może jednak obniżyć strawność jej składników, co może się odbić na produktywności tuczników.

źródło: *Hodowca Trzody Chlewnej*
Jan Burblis DODR we Wrocławiu